

Avaluar la creació sense reduir-la a xifres

Published by [Interacció](#) [1] on 08/01/2019 - 12:05 | Last modification: 09/07/2026 - 08:43

Una proposta per repensar l'avaluació de les Fàbriques de Creació a partir dels seus processos i del seu valor públic

En un context de consolidació del Programa de Fàbriques de Creació de Barcelona, aquest document afronta una qüestió fonamental: com es poden avaluar espais dedicats a l'experimentació artística sense aplicar-hi únicament els instruments tradicionals de control de resultats?

Més que elaborar un nou catàleg d'indicadors, la proposta intenta redefinir què significa avaluar projectes culturals que treballen amb processos oberts, recerca, risc i producció de béns comuns.

El punt de partida és una crítica implícita als sistemes d'avaluació convencionals. Les Fàbriques de Creació constitueixen una realitat molt heterogènia, amb orígens, disciplines, models de governança i relacions territorials molt diferents. Aquesta diversitat fa inadequat un model basat exclusivament en indicadors quantitatius homogenis. L'objectiu no és comprovar si tots els projectes obtenen els mateixos resultats, sinó construir un diagnòstic capaç d'identificar tant els elements compartits com les singularitats de cadascun. L'avaluació deixa així de concebre's com un mecanisme de fiscalització per convertir-se en una eina d'aprenentatge, autoavaluació i millora.

La principal aportació del document és aquest canvi de paradigma. L'avaluació no es planteja com un recompte d'activitats o d'impactes immediats, sinó com una lectura multidimensional dels processos. Això implica combinar dimensions qualitatives i quantitatives, respectar la diversitat dels projectes i incorporar una mirada temporal que permeti observar les trajectòries i no únicament els resultats finals. Aquesta perspectiva resulta especialment rellevant en iniciatives on el valor principal no és tant l'obra produïda com les condicions que fan possible la creació artística.

El model proposat s'estructura en quatre nivells complementaris. El primer incorpora indicadors procedents del Balanç Comunitari i dels comuns urbans. El segon preveu futurs indicadors sobre valor públic de la cultura desenvolupats per l'ICUB. El tercer identifica els objectius compartits per totes les Fàbriques de Creació. El quart recull els indicadors específics de cada projecte. Aquesta arquitectura intenta resoldre una tensió habitual en les polítiques públiques: garantir una certa comparabilitat sense eliminar la singularitat dels projectes.

Un dels aspectes més interessants és la incorporació dels criteris del Balanç Comunitari. L'avaluació deixa d'interessar-se només pels productes culturals per incloure qüestions com l'arrelament territorial, la relació amb el sector, l'impacte i el retorn social, la democràcia interna, la participació, la transparència, la qualitat laboral, la sostenibilitat ambiental o les cures. La cultura apareix així vinculada a formes de governança i d'organització que també formen part del valor públic dels projectes.

La definició dels objectius comuns també resulta significativa. Les Fàbriques comparteixen una idea de suport a la creació que prioritza el procés abans que el producte. L'acompanyament als creadors, l'experimentació, l'assaig, el risc, la recerca, la transferència de coneixement, la participació i el retorn social esdevenen els grans eixos del programa. Aquest desplaçament qüestiona una concepció de la política cultural centrada en els resultats visibles i reivindica la importància de generar contextos estables perquè la creació pugui desenvolupar-se.

Les Fàbriques de Creació plantegen que el valor de la política cultural no es troba només en els resultats visibles, sinó també en les condicions que fan possible la creació.

La metodologia emprada reforça aquesta mateixa filosofia. Els indicadors no són definits unilateralment per l'administració, sinó que es construeixen mitjançant entrevistes en profunditat, sessions de treball col·lectives i processos de consens amb cadascun dels projectes. La manera d'elaborar l'avaluació reflecteix, així, els mateixos valors participatius que després es volen mesurar.

També és rellevant que els indicadors no es presentin com a mesures absolutes. El document proposa que cada bloc pugui valorar-se segons quatre nivells de desenvolupament, des de "no implementat" fins a "experimentat", i que cada projecte pugui assignar pesos diferents a cada dimensió segons la seva pròpia missió. L'objectiu no és construir rànquings entre fàbriques, sinó facilitar una lectura coherent de la seva evolució i de la relació entre objectius i pràctiques.

Aquest informe és especialment rellevant perquè aborda debats que ocupen un lloc cada vegada més central en les polítiques culturals, com el valor públic de la cultura, les metodologies qualitatives d'avaluació, els comuns culturals o la incorporació de la governança i les condicions laborals als sistemes d'indicadors. Tanmateix, també evidencia alguns límits significatius. El mateix document admet que encara no disposa d'indicadors que permetin avaluar l'impacte global del Programa en les polítiques culturals de Barcelona ni la seva contribució al conjunt del sistema cultural, una mancança que assenyala com una prioritat estratègica de cara al futur.

En conjunt, la proposta defensa una idea rigorosa de l'avaluació cultural. No es tracta només de mesurar allò que és fàcil de comptar, sinó de construir instruments capaços d'explicar allò que fa singulars els processos de creació. En aquest sentit, el document aporta una idea clau: avaluar la cultura no consisteix tant a verificar resultats com a comprendre les condicions que fan possible la creació i el seu valor col·lectiu.

Referència

Colombo, A., i Badia, T. (2018). *Fàbriques de Creació. Objectius comuns i indicadors per al diagnòstic de la realitat d'acció. Proposta d'indicadors qualitatius i quantitatius per a una avaluació compartida dels projectes que conformen el Programa de Fàbriques de Creació de l'Ajuntament de Barcelona*. Institut de Cultura de Barcelona, Ajuntament de Barcelona.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: arts i creació

Tags: avaluació de polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: valor públic de la cultura

Tags: recerca cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2019/avaluar-creacio>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/fabriques_de_creacio_2018.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7462>